

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 21 mars 1946 kl. 3 em.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande över motion angående utredning rörande behovet av nya bestämmelser i 2 kap. hälsovårdsstadgan.

I motion, nr 7, har herr *Eriksson* i Sandby *m. fl.* hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en *skyndsam* och allsidig utredning rörande behovet av nya bestämmelser i hälsovårdsstadgans 2 kap. om "Allmänna hälsovården på landet", samt att de förslag till vilka utredningen kan föranleda *snarast* måtte för riksdagen framläggas.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionen från bostadssociala utredningen, egnahemsstyrelsen, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands och Norrbottens län, medicinalstyrelsen, socialstyrelsen, landskommunernas förbund och landstingsförbundet.

Motionen tillstyrkes av egnahemsstyrelsen, länsstyrelsen i Norrbottens län och medicinalstyrelsen, varjämte länsstyrelsen i Östergötlands län förklarar sig sakna anledning till erinran mot utredning. Den avstyrkes av socialstyrelsen. Bostadssociala utredningen, landskommunernas förbund och landstingsförbundet förorda främst att åtgärder vidtagas för att effektivisera övervakningen av att gällande bestämmelser följas. Länsstyrelsen i Stockholms län förordar översyn.

Egnahemsstyrelsen anser, att hälsovårdsstadgan i kap. 2 är behäftad med vissa brister och svagheter. Om hälsovårdsnämndernas möjligheter och skyldigheter att ingripa klarare preciserades, torde det kunna bidra till uppnåendet av en förbättrad bostadsstandard.

Medicinalstyrelsen omnämner, att den i skrivelse till Kungl. Maj:t år 1943 framhållit behovet av skärpta bestämmelser för landsbygden beträffande en del sanitära förhållanden, varvid styrelsen framhållit, att hälsovårdsstadgans bestämmelser för landsbygden borde bringas i närmare överensstämmelse med motsvarande bestämmelser för stad. Sedan skrivelsen varit remitterad till olika myndigheter och organisationer, återremitterades den till medicinalstyrelsen för överarbetning. Andra arbetsuppgifter ha emellertid omöjliggjort för styrelsen att hittills verkställa denna överarbetning.

Styrelsen framhåller vidare, att påtagliga sanitära missförhållanden alltför ofta förekomma, vilket till en del beror på avsaknaden av tillräckligt bindande bestämmelser i stadgan, men att en vanlig orsak också är bristen på sakkunnig personal o. d. Stadgan bör därför överses snarast i samband med ny kommunindelning.

Till medicinalstyrelsens yttrande finnes fogat yttrande från institutet för folkhälsan, som vitsordar, att hälsovårdsstadgan företer brister i åtskilliga avseenden, vilka dock icke inskränka sig till kap. 2 utan beröra även kap. 1. En överarbetning bör därför komma till stånd, varför institutet tillstyrker en allmän utredning.

Länsstyrelsen i Norrbottens län ifrågasätter, om skärpning och komplettering av gällande föreskrifter alla gånger kunna leda till målet. Hänsyn till förefintliga ekonomiska resurser måste också tagas. En bättre övervakning av att bestämmelserna följas är dock önskvärd, men länsstyrelsen anser det nödvändigt att först avvakta lösningen av kommunindelningsfrågan.

Socialstyrelsen förklarar, att det föreligger klart behov av en effektivisering av bostadsinspektionen på landsbygden. Förslaget om obligatorisk bostadsinspektion i alla kommuner är beaktansvärt särskilt med tanke på planerad nyindelning av rikets kommuner. I övrigt framhåller även socialstyrelsen, att hänsyn måste tagas till förefintliga resurser. Tillräcklig anledning att för närvarande ifrågasätta utredning föreligger emellertid enligt styrelsen knappast.

Bostadsociala utredningen tar endast ställning till frågan om bostadsövervakning. Hälsovårdsstadgans bostadsparagrafer antogos vid 1936 års riksdag. Under den tid, som därefter förflutit, ha de endast delvis hunnit få mera betydande resultat. Bostadsinspektionen var före kriget bristfällig, och under krigsåren har bostadsbristen hämmat hälsovårdsmyndigheternas möjligheter att ingripa. Utredningen anser emellertid, att bestämmelserna i och för sig kunna utgöra ett effektivt instrument i arbetet att sanera bostadsbeståndet, endast bostadsövervakningen kommer i tillfredsställande skick. Först sedan man fått en bättre organiserad sådan övervakning kan behovet av skärpta bestämmelser säkrare bedömas. Utredningen kommer att föreslå en med statligt stöd utbyggd bostadsinspektion för landsbygden. Omarbetning av stadgans bestämmelser om bostäder bör därför få anstå tills man kunnat konstatera vilka resultat, som kunna vinnas genom en bättre bostadsinspektion.

Landskommunernas förbund hyser den uppfattningen, att rådande missförhållanden endast till ringa del kunna tillskrivas brister i hälsovårdsstadgan. Hälsovårdsområdena äro för små. En stadga sådan som hälsovårdsstadgan måste emellertid underkastas grundlig översyn med relativt korta mellanrum, varför förbundet ej vill ställa sig avvisande till utredningskravet.

Även landstingsförbundet anser den nu gällande hälsovårdsstadgan bristfällig, men ifrågasätter om bristerna icke mera bero på stadgans tillämpning än på dess utformning. Hälsovårdsområdena äro för små, och det är svårt att finna lämpliga personer för hälsovårdsnämnderna. De senare årens bostadsbrist har dessutom tvingat hälsovårdsnämnderna att framgå med stor försiktighet. Förbundet anser dock stadgan i behov av översyn.

Utskottet delar den uppfattning, som tar sig uttryck såväl i motionen som i yttrandena. Det är uppenbart så, att alltjämt åtskilliga missförhållanden råda

på det sanitära området, vilket väl i första hand gäller landsbygden men i viss utsträckning även städerna. Utvecklingen medför också, att andra och strängare krav nu ställas än för ett decennium sedan, då nu gällande bestämmelser antogos. Dessa bestämmelser ge heller icke alltid möjlighet åt hälsovårdsmyndigheterna att råda bot på de brister i sanitära och andra hänseenden, som understundom förefinnas.

Det vore enligt utskottets mening önskvärt om hälsovårdsnämnderna vore så organiserade, att en effektiv bostadsövervakning mera allmänt kunde komma till stånd. Så länge hälsovårdsområdena äro så små som de faktiskt i många fall äro, lär det emellertid ofta, bl. a. av ekonomiska skäl, bli svårt att uppnå en verkligt effektiv övervakning av sakkunnig personal, oavsett vilka bestämmelser, som stadgan innehåller.

Utskottet vill för sin del ingalunda förneka, att bestämmelserna i kap. 2 äro i behov av över- och omarbetning och att åtskilligt skulle kunna vinnas därigenom. Utskottet delar emellertid den i flera yttranden framförda meningen, att jämväl bestämmelserna i kap. 1 i vissa hänseenden behöva omarbetas, och ifrågasätter därför om icke hela stadgan bör överses på en gång, därvid de av motionärerna framförda synpunkterna givetvis böra beaktas.

En sådan mera allmän om- och överarbetning synes så mycket lämpligare, som förhållandena nu efter kriget och statens medverkan till sanering av bostadsbeståndet ge möjlighet till klarare utformning av bestämmelserna och strängare krav på att de också verkligen skola efterlevas. Om såsom kan vara att vänta beslut dessutom kommer att fattas om ny kommunindelning, beredes därigenom också tillfälle att avsevärt effektivisera inspektion och övervakning.

Enligt utskottets mening bör därför i samband med ny kommunindelning hela hälsovårdsstadgan överses och omarbetas. Huruvida en sådan översyn och omarbetning bör uppdragas åt särskilda sakkunniga eller det bör överlätas på medicinalstyrelsen att fortsätta sin redan påbörjade översyn bör det få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, men utskottet vill dock ifrågasätta, om icke de i åtskilliga hänseenden nya förhållanden, som komma att råda efter en ny kommunindelning, kunna motivera en särskild utredning.

Hur mycket utskottet än behjärtar de i motionen framförda önskemålen anser utskottet sålunda dock, att frågan bör tas upp i ett större sammanhang, vilket enligt utskottets mening bör ge förutsättningar för att ett bättre resultat skall vinnas. Utskottet får därför hemställa,

att motionen II:7 ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 mars 1946.

På utskottets vägnar:

IVAR JANSSON.

Närvarande: herrar *Jansson* i Kalix, *Jönsson* i Rosshol, fru *Ekendahl*, herrar *Fahlman*, *Swedberg*, *Johansson* i Kalmar, *Olsson* i Oskarshamn, *Ljungqvist*, *Malmberg* i Stockholm och *Hansson* i Skegrie.
